

UNIVERSITÀ DI PISA

518297-LLP-2011-IT-ERASMUS-FEXI

VERİTABANI KULLANIM KILAVUZU

Giriş

Bu kullanım kılavuzunun amacı EE-T web sitesinde bulunan iktisat çevirilerine ilişkin veritabanının içeriğini göstermek ve veritabanının daha kapsamlı araştırmalar, tez çalışmaları, proje çalışmaları vb. için nasıl kullanılacağı konusunda bazı uygulamalı öneriler sunmaktır.

Veritabanı EE-T projesine katılan Avrupa'daki üniversitelerden ve araştırma merkezlerinden elde edilen çok sayıda araştırmanın katkısıyla gerçekleştirilmiştir. Bu veritabanı, bir nihai ürün olmaktan çok, yeni içeriklerle devamlı olarak zenginleşecek süregelen bir projedir. Online veritabanları ve kütüphane katalogları geliştirilmesine rağmen, kaynakça bilgilerin büyük bölümü hala kütüphane katalogları, kaynakça repertuarları gibi online olmayan kaynaklarda bulunmakta ya da bu bilgilerin hala dergi, ansiklopedi, koleksiyon veya serilere göz atılarak toplanması gerekmektedir. EE-projesinin hedeflerinden biri tüm bu bilgileri halka açık hale getirmektir.

Bununla birlikte, bu veritabanını tamamlama görevi sadece EE-T araştırma ekibi tarafından başılamayacak kadar büyük bir projedir. Bu veritabanının felsefesinin açık olmasının sebebi de budur. Aşağıda 5'inci bölümde açıklandığı gibi, araştırmacı, öğrenci ve iktisadi düşünce tarihiyle ilgilenen herkesten elde edilen katkılar memnuniyetle karşılanacaktır.

Bu kılavuz aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır:

1. Veritabanının içeriği
2. Girdilerin okunması
3. Veritabanında arama yapılması
4. Veritabanı kullanımları
5. Veritabanı üzerinde kitle kaynaklı çalışma

1. Veritabanının içeriği

Bu veritabanı 18'inci yüzyıl ile 20'inci yüzyıl ortaları arasındaki dönemde yayınlanmış çok sayıda iktisat metni çevirisinin kayıtlarından oluşmaktadır. İktisat metinleri derken, ekonomi çalışmaları (ya da başlangıçta ifade edildiği gibi "ekonomi politik) ve alt disiplinlerinden bahsediyoruz.

Çevirilerden bahsederken, **ana metin** ile **hedef metin** arasında önemli bir ayrım bulunur. Ana metin çevirisi yapılan esas çalışmadır; hedef metin ise kaynak metinden elde edilen çeviridir.

UNIVERSITÀ DI PISA

518297-LLP-2011-IT-ERASMUS-FEXI

Örneğin, Adam Smith'den yapılan bir çeviride, ana metin İngilizce olarak, A. Smith, *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (Yaratılışın Sorgulanması ve Ulusların Zenginliğinin Nedenleri)* (Edinburgh 1776) iken, hedef metin ise örneğin Fransızca olarak, *Recherches sur la nature et les causes de la richesse des nations* (La Haye 1778-79) şeklindedir.

Herhangi bir Avrupa dilinde yazılmış ve en az bir kez çevrilmiş herhangi bir ana metin veritabanı kapsamına alınmıştır. Hedef metinlere gelirsek, şu ana kadar veritabanına sadece aşağıda örnekleri verilen proje dillerine yapılan çevirilerin kayıtları eklenmiştir:

- Fransızca
- Almanca
- Yunanca
- İtalyanca
- Portekizce
- Romence
- İspanyolca
- Türkçe

Her bir kayıt tek bir çeviri (hedef metin) ile ilgili detaylı bilgiler içerir. Aynı çevirinin farklı baskıları farklı girdiler olarak kaydedilir. Böylece, veritabanı baskılar arasındaki farklılıkları göstererek aralarında karşılaştırma yapılmasına olanak sağlar (örneğin: yeni eklenen giriş bölümleri, ana metnin daha sonraki bir baskısına yeni bölümlerin eklenmesi vb.).

EE-T veritabanının artlarından biri farklı belge türlerine ilişkin bilgiler içermesidir. Veritabanına eklenen temel çeviri türleri şunlardır:

- Kitaplar, anlaşmalar, ders kitapları
- Dergilerde yayınlanan makaleler
- Düzeltilen kitaplar veya makale koleksiyonlarına eklenen bölümler
- Ansiklopedilere girilen kayıtlar

Kitapların çevirileri ile ilgili bilgiler belli başlı ulusal kütüphaneler veya belli bir uzmanlık alanına ilişkin kütüphanelerden kolaylıkla edinilebilirken, dergilerin online dizinleri ve içindekiler bölümleri hala nadir olarak bulunmakta ve bunlarla ilgili aramalar çoğu zaman zahmetli olmaktadır. Bu veritabanının iktisat tarihiyle ilgilenen kişilerin kaynakça araştırmasını kolaylaştırmasını umuyoruz.

518297-LLP-2011-IT-ERASMUS-FEXI

2. Girdilerin okunması

Bu bölümlerde veritabanında bulunan tek bir girdinin nasıl okunacağı açıklanmıştır.

Bir girdiyi açmak için aşağıda verilen prosedür izlenmesi en kolay olacaktır:

1. Ana sayfanın sol üst kısmında bulunan menüyü kullanarak EE-T portalının “**Veritabanı**” bölümüne girin;
2. Veritabanı bölümüne girdikten sonra, kayıtların tam listesinden oluşan sayfayı aradığımız girdiyi bulana kadar kaydırın. Liste yazar tarafından düzenlenir ve ana metinle ilgili bilgiler, çevirinin başlığı ve çevirinin yayınlanma tarihini gösterir;
3. Girdi açıklamasının herhangi bir noktasına tıklayın.

Girdiyi bir kez ulaştıktan sonra, “**ANA METİN**” başlıklı bir giriş bölümüyle karşılaşacaksınız. Bu bölüm çevirinin asıl kaynağıyla ilgili bilgiler içerir. Bu bölümde bulunan üç alan üzerinde dikkatle durulmalıdır:

- Birinci alan yazar, başlık ve ana metnin ilk baskısının yayınlandığı yıl bilgilerinden oluşur. Örneğin, Adam Smith’in *Wealth of Nations (Ulusların Zenginliği)* eseri için, bu alan 1776 yılında çıkan ilk baskı ile ilgili bilgiler sunar.
- İkinci alan çevirmen tarafından çevirisinin kaynağı olarak kullanılan ana metnin baskısı ile ilgili bilgilerden oluşur. Örneğin, Smith’in *Wealth of Nations (Ulusların Zenginliği)* eserinin 1790-91 tarihli Fransız çevirisinde eserin 1786 yılında yayınlanan dördüncü baskısı esas alınmıştır. Bu alanın boş olması çeviride birinci baskının esas alındığı anlamına gelir.
- Varsa, üçüncü alanda ise çeviride orijinalinden farklı bir dilde yayınlanmış metnin esas alınması, örneğin son çevirinin orijinal metnin başka bir dilde yapılmış çevirisine dayanarak yapılması durumunda, asıl ana metin belirtilir. 18’inci ve 19’uncu yüzyılda, Fransızca farklı ülkelerden bilim adamlarının iletişim diliydi ve bazen İngilizce veya Almanca metinlerin Fransızca çevirisi orijinaline göre daha çok okunuyor ve kullanılıyordu. Doğal olarak çevirmenler de yapacakları çeviride Fransızca versiyonundan daha çok faydalanıyordu. 19’uncu ve 20’inci yüzyıllarda ise, İskandinav dillerinde yazılmış metinlerin Almanca çevirileri veya Almanca yazılmış metinlerin İngilizce çevirileri metinlerin diğer dillerdeki çevirileri için de eşit derecede esas alınıyordu. Örnek olarak, Smith’in *Wealth of Nations (Ulusların Zenginliği)* eserinin 1851 yılında yayınlanmış İtalyanca çevirisi ve 1843 yılında yayınlanmış Fransızca çevirisini gösterebiliriz.

Girdinin geri kalanı çeviriye ayrılmıştır.

UNIVERSITÀ DI PISA

518297-LLP-2011-IT-ERASMUS-FEXI

“ÇEVİRİ BİLGİLERİ” başlıklı ilk set bireşimli bilgilerde ana metin ve çevirinin dili, ana ve hedef metnin türü ve zaman dilimi gösterilir. Ana metne ahenk katmak için belgenin bir resmi eklenir. Bu alanlar iktisat çevirileri olgusuna ilişkin kantitatif araştırmalar için ve veri tabanı araştırmalarında anahtar sözcükler ve filtreler olarak kullanılır (bkz. 3’üncü Bölüm). Kitap olarak yayınlanan ekonomi politik çalışmalarının bazen koleksiyonlarda belli bölümler bazında çevirisinin yapıldığını veya dergilerde kısım kısım çevirilerinin yapıldığını belirtmekte de fayda vardır. Tam tersi, ilk olarak dergilerde yayınlanmış olan makaleler de broşür veya kitap ya da koleksiyon bölümleri şeklinde çevrilmiş olabilir.

Bu bilgilerden sonra, **“BELGEYLE İLGİLİ KAYNAKÇA BİLGİLER”** başlıklı çevirinin faydalı kaynakça verilerinden oluşan bölüm ve **“ÇEVİRİ EK BİLGİLERİ”** başlıklı çevirinin niteliğine, yapısına ve editoryal araçlara ilişkin ek bilgilerden oluşan bölüm gelir. Bu metinlerdeki normal kaynakça bilgilerin çoğu kütüphane kataloglarından elde edilebilirken, bu bölümde sunulan ek bilgilere bu metinlerin dikkatli bir şekilde incelenmesi sonucu ulaşılabilir, bu da farklı versiyonların düzenlenmesi ve yayınlanmasında editörler ile çevirmenlerin oynadığı aktif rolü göstermektedir. Bu bölümde gözlemlenen tipik durumlar özetlemeler, atlanan bölümler, kısımlar, dipnotlar, eklenen önsözler, giriş bölümleri, dipnotlar, metni amaçlanan okuyucu kitlesi bağlamında ele alınan ve bu kitleye uyarlanan metin içi yorumlar, uyarlamalar ve serbest çeviriler, hatta emek hırsızlığı türlerinden oluşabilir.

Her bir girdinin **“DİĞER FAYDALI BİLGİLER”** başlıklı son bölümü metnin yeniden düzeltilmesine ilişkin belirtilerden oluşur: kitabın bir kopyasının saklandığı kütüphane ve raf damgalarına ilişkin belirtiler, mevcut e-kitaplar veya ilk olarak EE-T projesi ile temin edilen e-metinlerin linkleri. Bu e-metinler portalın ilgili bölümünde bulunabilir (ana sayfanın sol üst kısmındaki menüde bulunan **“e-Çeviri”** başlıklı bölüme başvurunuz).

Varsa son alanda da çeviride bulunan özel bir ikinci literatürden ya da yazar ve çevirinin kapsamına ilişkin yapılmış faydalı çalışmalardan bahsedilir.

3. Veritabanında arama yapılması

Veritabanında arama yapmak çok basittir. EE-T portalının sunduğu farklı arama motorları için iki adet erişim noktası vardır. Birincisi **Ana sayfa**, diğeri ise **Veritabanı** bölümünün üst kısmındadır.

Bu noktalarda, veritabanında arama yapmak için farklı opsiyonlar bulabilirsiniz:

UNIVERSITÀ DI PISA

518297-LLP-2011-IT-ERASMUS-FEXI

1. **Zaman dilimine** göre: üç farklı yüzyıldan birini seçtiğiniz zaman, önceki yüzyıla ait bir kaynak metin esas alınarak yapılanlar da dahil, **o yüzyılda** yayınlanmış tüm çevirilerin listesine ulaşırsınız;
2. **Yazara** göre: bir harf seçtiğiniz zaman, soyadı o harfle başlayan yazarların eserlerine ait tüm çevirilerin listesine ulaşırsınız;
3. **Başlığa** göre: arama penceresine herhangi bir anahtar sözcük girdiğinizde, başlığında bu sözcük bulunan *çeviriler* ve *ana metninde* bu sözcük bulunan çevirileri kapsayan metinlerin listesine ulaşırsınız;
4. Ana metnin diline göre (**Çevirinin kaynak dili**): bir dil seçtiğiniz zaman, ana metni bu dilde yazılmış olan tüm çevirilerin listesine ulaşırsınız;
5. Hedef metnin diline göre (**Çevirinin hedef dili**): bir dil seçtiğiniz zaman, bu dilde oluşturulmuş tüm çevirilerin listesine ulaşırsınız;
6. **Yayın türüne** göre: bu opsiyon ile kitap, broşür veya deneme, makale, kitabın belli bölümleri ya da sözlük veya ansiklopedi girdileri gibi belli bir türe ait çevirilerin listelerine ulaşırsınız.

4. Veritabanı kullanımları

Bu bölümde öğrenciler, doktora öğrencileri ve araştırmacılara açık olan veritabanının sadece belli kullanımları önerilmiştir. Veritabanı ile sunulan liste ve girdi kullanımlarının neredeyse sonsuz olduğu bilinmektedir.

Veritabanı aşağıdaki konularda proje çalışması, tez, araştırma makaleler ve kitaplar için kullanılabilir:

- Bir yazarın farklı dillerde metinlerinin veya düşünce ekolünün varlığı;
- Baskıların tarihçesi: veritabanı orijinal eserler ve çevirilerin önemli baskılarında düzelti yapılmasını kolaylaştırabilir;
- İktisatçıların çalışmalarının dünya çapında uluslararası dolaşımı: bir yazarın çevirilerini izleyerek farklı alanlar ve farklı yaş gruplarındaki popülerliği hakkında bir fikir elde edebilirsiniz;
- Ders kitabı, kılavuz, sözlük girdileri gibi belli metin türlerinin uluslararası dolaşımı;
- İktisadi düşüncelerin yayılmasında çevirmenlerin profili ve rolü;
- İktisat ile ilgili terminolojinin gelişimi: iktisat bilimi tanımları, bu bilimin alt dallarının tanımı, anahtar terimler;
- İktisat literatürüne ilişkin kantitatif çalışmalar: çeviri sayısı, çevirilerin başarısı

UNIVERSITÀ DI PISA

518297-LLP-2011-IT-ERASMUS-FEXI

5. Veritabanı üzerinde kitle kaynaklı çalışma

Bu bölüm bir davet ve bazı uygulamalı bilgilerden oluşmaktadır. Davet bu veritabanının bütün kullanıcılarına yöneltilmiştir. Bilim adamları, araştırmacılar, lisans ve lisansüstü öğrencileri ve amatörler topluluğuna yöneltilen bir araçtır. Bu veritabanını faydalı bulan herkes veritabanını sadece kullanmak yerine yeni içeriklerle zenginleşmesine katkıda bulunmaya davet edilmektedir. Veritabanının felsefesi mülkiyete haiz olmayan, kar amacı gütmeyen ve kolektif üretime dayanan bir felsefedir. Tüm katkılar bağış amaçlıdır ve katkıda bulunanlara portalın **Sosyal Alan** bölümünde teşekkür edilecektir.

Aşağıda veritabanına sunulabilecek bazı faydalı katkı önerileri verilmiştir:

- Veritabanına henüz eklenmemiş çevirilerin basit girdileri
- Mevcut girdilerde yapılan değişiklikler ve bu girdilerin entegrasyonu
- Henüz incelenmemiş dergiler, ansiklopediler ve koleksiyonlar ile bunlara ait çevirilerden oluşan girdilere sistematik bir şekilde göz atılması
- EE-T orijinal projesinde bulunmayan dillere yapılan çevirilerle ilgili girdi setleri (bkz. 1'inci bölüm)

Diğer her tür öneri veya katkı da memnuniyetle karşılanacaktır.

Veritabanı EE-T proje yöneticileri tarafından yönlendirilir. Veritabanına yapılan katkıları onaylamak için lütfen bu kılavuzun Ek 1 kısmında yer alan formu doldurun ve onaylayın. Size yeni girdiler eklemenize ve önermiş olduğunuz girdileri düzenlemenize olanak sağlayacak bir kullanıcı adı ve şifre verilecektir.

UNIVERSITÀ DI PISA

518297-LLP-2011-IT-ERASMUS-FEXI

Ek 1

Katılımcı formu

Ad Soyad	
Yaş	
Çalışmanın başlığı	
Çalışmanın başlığını onaylayan kurum	
Meslek	
Mesleki üyelik	
Amaçlanan katkının kısa açıklaması	
Yazışma için e-mail adresi	

518297-LLP-2011-IT-ERASMUS-FEXI

Bu belge iktisat çevirilerinin analizine yönelik Kılavuzlara ilişkin olası kılavuz bilgilerin genel hatlarını belirlemek için yapılmış bir ilk çalışma niteliğindedir.

1. Genellemeler

- Bu kılavuz bilgilerin oluşturulması sürecinde sundukları inceleme türüne bağlı olarak maksimum esneklik sağlanır.
- Beklenen temel kılavuz türleri tamamı verilmese de aşağıdakilerden oluşur:
- Kuramsal analiz ve orijinal metin ile çevirinin iktisat analizleri tarihesi açısından karşılaştırılması;
- Çevirilerin oluşturulma koşullarının iktisadi düşünce tarihi açısından bağlamsal analizi: kurumsal bağlam, dahil olan aydın grupları, uluslararası ağlar, hedef gruplar, vb.;
- İktisadi düşünceleri aktarma mekanizmaları: çeviriler, kamuoyu ve iktisadi politikalar arasındaki bağlantı;
- Yayın endüstrisinin gelişmesi sonucu ortaya çıkan çeviriler: iktisadi metin, koleksiyon, sözlük ve ansiklopedi, vb.;
- İktisat çevirilerinin gelişimine ilişkin kantitatif çalışmalar;
- Farklı alanlardaki çevirilerle ilgili karşılaştırmalı çalışmalar;
- Çevirilerin iktisat terminolojisi, iktisat dili, iktisadi söylem sözdizimi ve stilleri, anlamsal yenilenme, öyküntüler, ödüncleme alıntılarının yapılması açısından dilbilimsel analizi;
- Çevirilerin analizi: çevirmen profili, çevirilerin kaynak bağlamı, çevirmenlerin dilbilimi açısından yeterliliği, çevirilerde özgürlük derecesi vb.
- Bir kılavuzun konusu tek bir çeviri, çeviri kitaplığı, aydınlar grubu veya bir çeviri dizisinin kaynağını oluşturan kurumsal bağlam vb. olabilir;
- Bu kılavuzların sadece yüksek lisans öğrencilerine yönelik eğitim materyalleri olduğunu unutmayınız. Kılavuzlarda veritabanı ve e-metin gibi portal ile sunulan materyallerin nasıl kullanılacağı da öğretilmelidir. Dolayısıyla, kılavuzlar yorumlayıcı konuların ve analiz için kullanılan araçların kapsamlı bir açıklamasını içermelidir;
- Bu kılavuzların hedef kitlesinin çok disiplinli bir kitle olduğunu da unutmayınız. Düşünce tarihçileri dilbilim teorilerini bilmek zorunda olmadığı gibi, dilbilimciler de iktisadi konuları ve düşünce tarihçilerinin tipik yorumlayıcı paradigmasını

UNIVERSITÀ DI PISA

518297-LLP-2011-IT-ERASMUS-FEXI

bilmeyebilir. Dolayısıyla, kılavuzlarda belli bir disiplin için esas kabul edilen bir hususun bir başka disiplin için muğlak olabileceği açıklaması da yer almalıdır;

- Optimum seviye proje kapsamında üretilen orijinal bir araştırma çalışmasından türetilen bir kılavuz ile temsil edilir.

2. Kılavuzların yapısı

Tekrar belirtmek gerekirse, kılavuzlar için değişmez bir şablon yoktur. Bir kılavuzun yapısını içeriği belirler. Sadece aşağıdaki belirtilimler verilebilir.

- **Giriş**

Bu bölümde kılavuzun konusu ve hedeflenen sonuçlar açıklanır.

- **Metinler**

Kılavuzda incelenen çevirinin veya çeviri kitaplığının teknik açıklaması: kaynakça verileri, çevirmenlerin adı, asıl metin dışında kalan araçlar, vb.

- **Yöntem**

Analiz için kullanılan yaklaşım ve temel yorumlayıcı araçların kısa açıklaması.

- **xxxxx**

- **xxxxx**

.....

- **n-1. xxxxx**

Kılavuzun ana yapısı yazarın karar verdiği kadar çok sayıda bölüme ayrılabilir.

n. Alıştırmalara giriş

Her bir kılavuzun son bölümünde alıştırmalar ve anketler verilir.